

Fisioteràpia a la Universitat Rovira i Virgili

INTRODUCCIÓ

La diplomatura de Fisioteràpia de la Universitat Rovira i Virgili ha estat avaluada dins del programa institucional de l'any 2000 de l'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya (AQU Catalunya). La fase d'avaluació interna, però, no va començar fins al curs 2002-2003, ja que va coincidir amb l'avaluació transversal de l'ensenyament de Medicina. Ateses les dimensions del centre i la necessitat d'implicar un gran nombre de persones en ambdós processos, es va considerar iniciar l'avaluació de Fisioteràpia quan acabés la de Medicina.

Així, el Comitè d'Avaluació Interna (CAI) es va constituir el curs 2002-2003 i va concloure la seva tasca el mes de març de 2003. En el CAI hi havia una representació adequada del professorat, l'alumnat i el personal d'administració i serveis de l'ensenyament. La visita del Comitè d'Avaluació Externa (CAE) va tenir lloc durant el mes de novembre de 2003 i l'informe extern va ser lliurat el mes de desembre. En aquest comitè hi havia professorat d'altres universitats, persones expertes en Medicina i Fisioteràpia, un professional vinculat a la Fisioteràpia i una persona experta en processos d'avaluació.

En general, l'avaluació s'ha desenvolupat de manera satisfactòria i en un clima de col·laboració i coincidència en la diagnosi entre ambdós comitès.

CONTEXT INSTITUCIONAL

Els estudis de Fisioteràpia de la URV, a la ciutat de Reus, s'imparteixen a la Facultat de Medicina i Ciències de la Salut, on també s'imparteix la llicenciatura de Medicina i la diplomatura de Nutrició Humana i Dietètica.

L'ensenyament es va començar a impartir el curs 1992-1993, i fins al moment ha format set promocions de graduats i graduades. Actualment hi ha més de 230 persones matriculades i cada any se'n graduen al voltant de 60. És l'única escola pública que ofereix aquest ensenyament a Catalunya, ja que els altres sis centres són d'universitats privades o són centres adscrits a altres universitats.

En el context de la URV, el pes de l'ensenyament és força baix, pel fet que representa el 2% de l'estudiantat de la URV. Tot i que la convivència amb els estudis de Medicina en un mateix centre implica sinergies positives pel que fa als coneixements bàsics així com també per a la pràctica clínica, l'avaluació externa considera que caldria donar més identitat als estudis de Fisioteràpia.

El context assistencial a les comarques de Tarragona ha permès establir una xarxa de centres on l'alumnat pot dur a la pràctica els coneixements teòrics amb la col·laboració del professorat vinculat a la facultat.

Taula 1. Dades generals de la Universitat Rovira i Virgili. Curs 2000-2001

	Fisioteràpia, URV
Alumnat de l'ensenyament	236
Alumnat de l'ensenyament a tot Catalunya	2.667
Total d'alumnat matriculat a la URV	11.791
Alumnat de cicle curt a la URV	5.717
Percentatge d'alumnat de la titulació respecte al total d'alumnat de la URV	2,02%
Percentatge d'alumnat de la titulació respecte al total de l'alumnat de la titulació a Catalunya	8,84%

Pel que fa a la inserció laboral dels diplomats i diplomades, les principals ocupacions són l'exercici lliure de la professió, la geriatria i altres activitats relacionades amb la prevenció i l'educació per a la salut. Tot i que la unitat de Fisioteràpia no disposa de dades objectives pròpies, a partir del contacte amb l'antic estudiantat, sabem que el nivell d'ocupació, segons l'apreciació del CAI, se situa al voltant del 70%. Ara bé, en l'estudi d'AQU Catalunya sobre la inserció laboral dels graduats i graduades,¹ en el cas dels diplomats i diplomades sanitaris, categoria que inclou també persones diplomades en Infermeria i Podologia, el nivell d'atur és del 6,25%. Amb tot, l'obertura de noves escoles i el consegüent augment del nombre de titulats i titulades pot produir certa saturació del mercat laboral.

L'ACCÉS A L'ESTUDI

El perfil d'accés dels estudiants és molt adequat, ja que, en general, tenen bones qualificacions (durant els darrers cinc anys la nota de tall de selectivitat ha estat sempre per sobre de 6,8) i un grau important de motivació i dedicació als estudis. En aquest sentit, la titulació no té problemes, al contrari, la demanda de places supera amb escreix l'oferta (per cada plaça hi ha 3,2 sollicituds): cal tenir present que és l'única escola on es pot estudiar Fisioteràpia a preus públics. Així, s'observa la presència d'estudiantat d'altres comunitats autònomes. En opinió del CAE, el perfil d'accés de l'estudiantat representa un dels principals actius de l'ensenyament.

Taula 2. Notes de tall. Evolució 1996-2001

Titulació	Via d'accés PAU				
	1996-1997	1999-1998	1998-1999	1999-2000	2000-2001
Fisioteràpia, URV	6,81	6,84	6,88	7	7

Titulació	Via d'accés FP				
	1996-1997	1999-1998	1998-1999	1999-2000	2000-2001
Fisioteràpia, URV	8,27	8,35	8,5	8,02	8,34

La principal via d'accés a l'ensenyament són les PAU (al voltant del 75%). La resta de l'alumnat prové de la via d'FP. Com en la majoria d'estudis de l'àmbit de la salut, el percentatge de dones és molt superior al d'homes (86%).

¹ AQU Catalunya: Educació superior i treball a Catalunya. Estudi de la inserció laboral dels graduats de les universitats públiques catalanes. Barcelona 2003

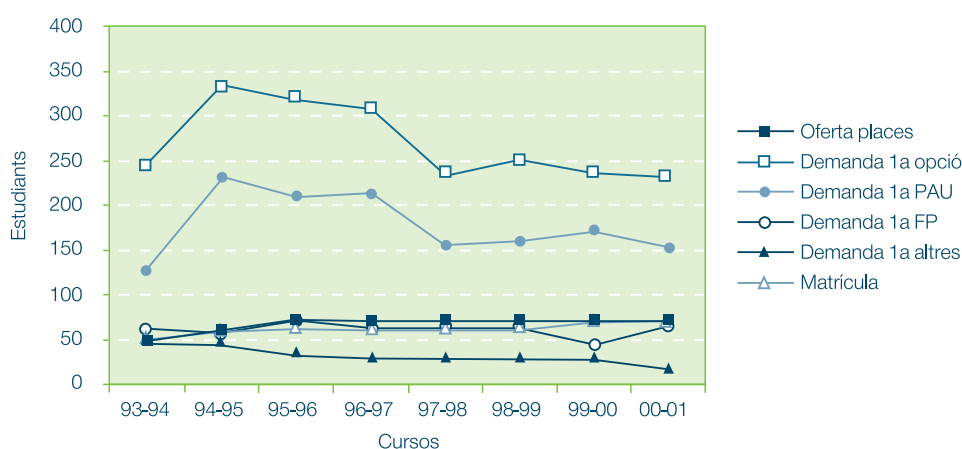
Taula 3. Demanda d'accés a la titulació. Curs 2000-2001

Titulació	Places ofertes	Demanda global	Ràtio demanda /oferta	Demanda en 1a opció		Demanda satisfeta global
				PAU	Altres	
Fisioteràpia, URV	73	234	3,21	151	85	83

Places ofertes a Catalunya (curs 2000-2001): 497.

Demanda en 1a opció a Catalunya: 1.028.

Gràfic 1. Demanda d'accés a la titulació de Fisioteràpia a la URV. Període 1993-2001

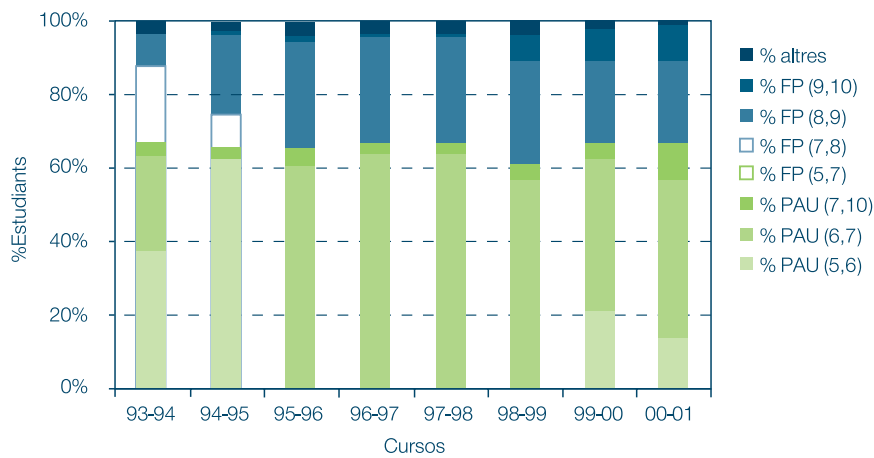

Taula 4. Distribució de l'alumnat de 1r curs per notes i vies d'accés

Titulació	Via d'accés PAU								
	1998-1999			1999-2000			2000-2001		
	[5-6)	[6-7)	>7	[5-6)	[6-7)	>7	[5-6)	[6-7)	>7
Fisioteràpia, URV	0	22%	48%	0	21%	54%	0	30%	51%

Titulació	Via d'accés FP								
	1998-1999			1999-2000			2000-2001		
	[5-7)	[7-8)	>8	[5-7)	[7-8)	>8	[5-7)	[7-8)	>8
Fisioteràpia, URV	0	0	30%	0	0	25%	0	0	19%

Gràfic 2. Distribució de l'alumnat de 1r curs per notes i via d'accés de la titulació de Fisioteràpia a la URV. Període 1993-2001

FITES, OBJECTIUS I PLANIFICACIÓ

L'ensenyament disposa d'una declaració d'objectius generals, formatius i instruccionals, d'acord amb allò establert a les directrius generals del títol. Així, a la seva pàgina web apareix una llista amb els principals objectius. Ara bé, ambdós comitès han coincidit que aquests objectius no estan completament consensuats. Així, el CAE recomana definir i concretar les competències finals de l'estudiantat per tal de disposar del model ideològic del tipus de diplomad i o diplomada que es pretén formar. D'altra banda, s'ha evidenciat la necessitat d'establir els mecanismes de revisió i control oportuns dels objectius.

Pel que fa a l'adequació de la formació a les demandes de la societat, l'avaluació ha detectat que el perfil actual de l'ensenyament està principalment orientat a formar persones graduades en la pràctica professional en l'àmbit hospitalari i en la sanitat pública. En aquest sentit, caldria tenir presents els altres àmbits professionals.

EL PROGRAMA DE FORMACIÓ

El pla d'estudis segueix les directrius generals: consta de 207 crèdits repartits al llarg de tres cursos, dels quals el 42% correspon a crèdits pràctics. El pla té un perfil generalista, de manera que, en acabar, l'estudiantat té una visió global adequada de Fisioteràpia. Ara bé, el nivell d'optativitat permet una certa especialització; així, combinant determinades assignatures es poden seguir els itineraris de fisioteràpia esportiva, geriatria i recerca.

El pla té una bona estructuració de crèdits i matèries. Amb tot, l'avaluació ha detectat la presència d'unes àrees sobredimensionades en detriment d'altres, especialment en les matèries bàsiques, la qual cosa representa la impartició de continguts poc rellevants. L'alumnat manifesta que els programes estan sobrecarregats i que no es disposa de prou temps per aprofundir en els continguts, amb la qual cosa hi ha una sensació d'apressament. D'altra banda, caldria reforçar els nivells d'integració i coordinació cronològica de les matèries bàsiques, ja que en molts casos es cursen com a assignatures separades. El CAE considera necessari reforçar els mecanismes existents de coordinació tant en el nivell interdepartamental com dins de la unitat de Fisioteràpia, així es podrien resoldre els encavalcaments de continguts entre les diferents assignatures.

Taula 5. Programa de formació

Fisioteràpia, URV	
Publicació al BOE	2 de març de 1995
Anys de durada	3
Pla d'estudis	
Crèdits troncal i obligatoris	166,5
<i>Teoria</i>	78,5
<i>Pràctica</i>	88
Crèdits optatius (b)	19,5
Crèdits de lliure elecció	21
Total	207
Grau mínim de practicitat	52,85
Assignatures optatives ofertes	23
Oferta de crèdits optatius propis (a)	64,5
Relació d'optativitat (a/b)	3,3
Projecte final de carrera / Pràcticum	No
Estades clíniques	Sí

D'altra banda, el Comitè d'Avaluació Externa ha assenyalat la necessitat d'incorporar com a matèries obligatòries assignatures que ara són impartides com a optatives. En aquest sentit, tot i que la relació d'optativitat teòrica és de 3,3, a la pràctica és de 2, ja que moltes assignatures s'ofereixen amb límit de matrícula i no tot l'alumnat que les tria les pot cursar. Això fa que sigui necessari ofertar més assignatures optatives per encabir tot l'alumnat que s'ha de matricular.

El volum de les pràctiques representa el 59% de la càrrega lectiva. Pel que fa a la tipologia, predominen les que es desenvolupen en centres hospitalaris, centres esportius, geriàtrics, etc. També es duen a terme en els laboratoris, a les aules d'habilitats pràctiques. Destaca el període d'estades clíniques durant les sis darreres setmanes de tercer curs. Així, l'estudiantat, sota la supervisió d'un tutor o tutora, posa en pràctica els coneixements i les habilitats adquirides en algun dels centres amb què la facultat ha establert un conveni de col·laboració. L'avaluació externa ha destacat la bona organització d'aquestes estades així com també l'important nombre de centres disponibles. Ara bé, ha proposat que s'aprofiti l'existència de centres balnearis i de talassoteràpia a la província de Tarragona per impartir matèries optatives com Hidroteràpia, Talassoteràpia, etc.

Els nivells d'actualització científica dels programes són adequats. Així mateix, cada any es publiquen els programes de les assignatures, que queden recollits a la *Guia de l'estudiant*. Els programes recullen clarament l'estructura dels crèdits, els itineraris, les incompatibilitats i els mètodes d'avaluació de manera adequada.

DESENVOLUPAMENT DE L'ENSENYAMENT

La principal metodologia docent pel que fa als continguts teòrics és la classe magistral complementada amb mitjans audiovisuals. Quant a les pràctiques que es desenvolupen a la facultat, hi ha dues aules d'habilitats que estan optimitzades al màxim ús. No obstant això, el CAE ha fet notar que les lliteres no són ergonòmiques. Pel que fa a les pràctiques en centres sanitaris, el CAE considera necessari reforçar la coordinació entre el professorat de pràctiques dels centres i el de la facultat per tal d'assolir una docència més eficient.

Taula 6. Distribució de l' alumnat. Curs 2000-2001

	Fisioteràpia, URV
<i>Mitjana d'alumnat per grup de 1r curs</i>	
Teoria	96
Pràctica	7
<i>Mitjana d'alumnat de nou ingrés per grup de 1r curs</i>	
Teoria	73
Pràctica	6
<i>Mitjana d'alumnat per grup de 1r cicle</i>	
Teoria	84
Pràctica	5
<hr/>	
Total d'alumnat	236
Alumnat equivalent a temps complet	231

Tot i les limitacions d'espais de la facultat i la complexitat organitzativa en àmbits com ara les pràctiques clíniques, es pot considerar que l'organització de la docència és adequada. Ara bé, en opinió d'ambdós comitès, la creació d'un Departament de Fisioteràpia podria ser una bona mesura, per bé que no l'única, per millorar la coordinació docent.

L'atenció tutorial s'estableix d'acord amb la normativa de la URV. D'altra banda, hi ha accions collectives orientades a informar l'estudiantat, com ara les sessions d'acollida al nou estudiantat o xerrades sobre sortides professionals per a l'alumnat de tercer curs. Està prevista la implantació d'un programa específic d'acció tutorial en l'àmbit de la facultat; en aquesta línia, i considerant el valor del capital humà del centre i la proximitat entre l'estudiantat i el professorat, el CAE considera molt positiva la seva posada en marxa ja que permetria donar un perfil de qualitat a l'oferta d'ensenyament de Fisioteràpia.

Taula 7. Resultats acadèmics. Curs 2000-2001

	Fisioteràpia, URV
<i>Taxa d'èxit a 1r curs</i>	
1a convocatòria	58,2%
2a convocatòria	56,7%
<i>Taxa d'èxit a 1r cicle</i>	
1a convocatòria	90,6%
2a convocatòria	64,4%
<i>Rendiment acadèmic</i>	
1r curs	72,3%
1r cicle	87,9%
<hr/>	
Mitjana d'alumnat titulat (1999-2001)	62,6
Taxa de graduació (en tant per u)	0,96

Pel que fa als mecanismes i les estratègies d'avaluació, aquests queden definits en els diferents programes de les assignatures, així com els criteris i els procediments de revisió. Tot i això, l'avaluació externa ha destacat, en el cas de les matèries del primer curs, la necessitat que els mètodes d'avaluació responguin al plantejament integrat d'aquestes assignatures; en el cas de les pràctiques clíniques, cal una reflexió profunda sobre les estratègies que es fan servir per assegurar l'homogeneïtzació i l'objectivitat dels criteris d'avaluació.

Els resultats acadèmics de l'estudiantat són molt bons, especialment el darrer curs, la qual cosa està en consonància amb el perfil de qualificació de l'estudiantat de nou ingrés. La taxa d'abandonament és molt baixa, i la majoria acaba els estudis en el temps previst. D'altra banda, l'estudiantat manifesta la seva satisfacció amb la formació rebuda.

PROFESSORAT

En línies generals el perfil i el volum del professorat és l'adequat per al desenvolupament de l'ensenyament. Hi ha un percentatge elevat de professorat fisioterapeuta amb experiència assistencial per impartir les pràctiques. A més, la ràtio professor/estudiant és molt satisfactòria. Un dels punts forts destacats durant l'avaluació és el fet que part del professorat que imparteix docència de les matèries bàsiques és el mateix que el de a la llicenciatura de Medicina. Tot i això, l'avaluació externa ha destacat la necessitat que l'extensió i el grau d'aprofundiment dels coneixements s'ajustin al perfil del diplomad o diplomada en Fisioteràpia.

Taula 8. Dedicació docent del professorat. Curs 2001-2002

	Fisioteràpia, URV
Professorat ordinari	
Catedràtics/ques d'universitat	0,8%
Titulars d'universitat	10,2%
Catedràtics/ques d'escola universitària	6,2%
Titulars d'escola universitària	36,5%
Professorat associat	40,6%
Altres	5,6%

Quant a la innovació docent, cal destacar l'actitud activa i innovadora de part del professorat. En aquest sentit, cal destacar la concessió del Premi Jaume Vicens Vives a la qualitat docent universitària així com el premi concedit pel Ministeri d'Educació i Ciència a la facultat per la implantació de noves tecnologies en la docència.

INSTAL·LACIONS

La Facultat de Medicina i Salut es troba al centre de Reus. Consta de dos edificis, un de construcció més recent i adequat, i un altre de més antic, amb obres d'arranjament en curs, on s'observen deficiències importants. Les aules de docència estan dotades amb material multimèdia (ordinador, canó de vídeo, projectors de diapositives). No obstant això, l'avaluació externa opina que en general caldria millorar les instal·lacions.

La biblioteca té espais i instal·lacions adequats i està equipada amb mobiliari funcional. El servei que presta

és valorat positivament per l'estudiantat i el professorat. No obstant això, s'observa la necessitat d'augmentar el nombre de revistes i publicacions específiques de l'àmbit de la Fisioteràpia.

RELACIONS EXTERNES

La principal línia d'actuació en aquest àmbit són els nombrosos convenis de col·laboració amb centres socio-sanitaris que la facultat ha signat per tal que l'estudiantat pugui dur a terme les pràctiques clíniques. D'altra banda, l'ensenyament ofereix, en el marc del programa Erasmus, intercanvis amb estudiantat d'altres països europeus. Així, tot i que els nivells de participació no són gaire elevats, es constata la presència regular d'estudiantat d'altres països al centre i viceversa, en períodes de dos mesos.

L'avaluació externa ha valorat positivament l'esforç realitzat en aquest àmbit i ha recomanat aprofundir-hi.